

Ольга Кириленко

Оксана Тулай

Тернопільська академія народного господарства
м. Тернопіль

АДАПТАЦІЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДО СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я ДЕРЖАВНО- КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРА

Діяльність, пов'язана з управлінням фінансовими відносинами чи на рівні держави, чи на рівні суб'єкта господарювання являє собою фінансовий менеджмент.

Управління фінансовими відносинами передбачає дотримання наступних важливих вимог фінансової політики, яка проводиться державою стосовно народного господарства загалом і кожної його галузі, у тому числі охорони репродуктивного здоров'я:

- розробка науково обґрунтованої концепції розвитку фінансів, яка має формуватися на основі вивчення вимог об'єктивних економічних законів, аналізу стану розвитку економіки та галузі, потреб населення і суспільства;

- визначення основних напрямів використання фінансів на перспективу і поточний період (при цьому повинні враховуватись економічні можливості збільшення обсягу фінансових ресурсів, цілі макроекономіки і мікроекономіки);

- реалізація практичних дій, спрямованих на досягнення поставленої мети (якщо тривалість періоду і характер завдань цих дій передбачають застосування фінансової стратегії і фінансової тактики).

Специфіка управління закладом охорони репродуктивного здоров'я зумовлена тим, що охорона здоров'я – це особлива сфера діяльності, яка істотно відрізняється від інших видів діяльності. По-перше, результатом діяльності закладу охорони репродуктивного здоров'я є медична послуга, що визначає специфічний характер взаємодії закладу і споживачів послуг. По-друге, медичні послуги відносяться до соціальних послуг. Це значить, що вони, з одної сторони, крім безпосереднього ефекту для споживача, мають суспільний ефект, а з другої – суспільство визнає важливість отримання громадянами медичних послуг і свою роль у забезпеченні їх медичним обслуговуванням.

Таким чином, сформулюємо найбільш істотні ознаки закладів охорони репродуктивного здоров'я, які пов'язані з характером їхньої діяльності і найбільше впливають на процес управління їх фінансовими

ресурсами:

- складність визначення якості та вимірювання результатів роботи;
- висока спеціалізація основної діяльності, що має терміновий і невідкладний характер;
- кваліфікація персоналу;
- необхідність контролю зі сторони адміністрації закладу охорони репродуктивного здоров'я за діяльністю лікарів, які безпосередньо впливають на визначення об'ємів роботи і, відповідно, витрат медичного закладу.

Потрібно відзначити, що перераховані ознаки властиві також організаціям, які функціонують в інших сферах. Тому, можливо, заклад охорони репродуктивного здоров'я не є абсолютно унікальною структурою. Проте, особливість полягає в тому, що для закладів охорони репродуктивного здоров'я характерні всі ці ознаки разом узяті, що сприяє більш інтенсивному їхньому прояву.

Розглянемо три типи закладів охорони репродуктивного здоров'я, які відповідають трьом секторам сучасного суспільного виробництва (державні, приватні та некомерційні), кожен з яких має свою специфіку в галузі управління фінансовими ресурсами.

Державно-комунальний сектор охорони здоров'я – це галузь, де втілюються колективні соціальні цінності, які не можуть адекватно реалізовуватись за її межами. Такі цінності визначаються в процесі суспільного розвитку із врахуванням соціальних та економічних чинників. Державні та комунальні заклади охорони репродуктивного здоров'я фінансуються з державного та місцевих бюджетів, надають послуги населенню безкоштовно або за оплату.

В період формування ринкових відносин зростання витрат на функціонування медичних закладів у зв'язку із збільшенням об'єму їхньої діяльності, з одної сторони, і неможливість до безмежності збільшувати державні асигнування на охорону здоров'я, з другої сторони, спричинили появу нових форм медичного обслуговування населення. Найбільш показовим проявом нових тенденцій в управлінні фінансами охорони здоров'я є поява приватних організацій, які фінансуються не державою, а засновниками (фізичними і/або юридичними особами). На практиці послуги приватних організацій доступні тільки для невеликої кількості людей.

У сучасних умовах платні медичні послуги є індикатором, що характеризує повноту ринку лікарських послуг. Вони створюють елементи конкуренції, необхідної в ринковому середовищі. При наявності досить високого рівня ефективності завдяки прямій формі оплати послуг,

вони позитивно впливають на ефективність роботи всієї системи охорони здоров'я. З цих позицій створення і розвиток в Україні приватних лікарень і клінік слід розглядати як позитивне і необхідне явище. Водночас, ці заклади, як і бюджетні, не можуть забезпечити тільки на платній основі достатнього обсягу надання медичних послуг.

Попри відмінності у фінансуванні, приватні організації відрізняються від державних тим, що управління ними надзвичайно гнучке, а прийняття управлінських рішень диктується, насамперед, економічними параметрами, тобто в приватних організаціях суворо дотримуються принципу прямого взаємозв'язку між доходами та витратами.

До третього сектора економіки здоров'я відносяться некомерційні організації, особливою яких є:

- функціонування на основі принципу добровільності;
- вони не мають на меті отримання прибутку і розподіл його між учасниками. Якщо така організація отримує прибуток в результаті комерційної діяльності, то він повинен використовуватись виключно на досягнення поставленої мети.

В умовах трансформації економіки України, особливого значення набуває взаємодія трьох секторів у сфері охорони здоров'я. Формування так званої "змішаної економіки добробуту" відображає тенденцію до об'єднання зусиль різних секторів економіки здоров'я щодо забезпечення потреб населення в медичних послугах.

З одної сторони, формування "змішаної економіки добробуту" сприяє розвитку плюралізму в наданні медичних послуг: в охороні здоров'я діють організації, що належать до різних секторів і несуть відповідну культуру управління. З другої сторони, під впливом згаданих процесів змінюється характер управління в організаціях державно-комунального сектора охорони репродуктивного здоров'я. Державні управлінці починають проявляти інтерес до досвіду роботи менеджерів у приватних організаціях.

Таким чином, відбувається взаємодія і взаємовплив, насамперед, двох секторів – державного і приватного. Тому вважаємо, що в умовах дефіциту фінансових ресурсів, державним і комунальним закладам охорони репродуктивного здоров'я необхідно використовувати принципи фінансового менеджменту, на яких заснована модель управління фінансами у приватному секторі. При цьому основна увага приділяється необхідності збалансування доходів і витрат та контролю за виконанням бюджету медичної установи.

Фінансовий менеджмент тут виступає як технологія, що забезпечує раціональне використання обмежених фінансових ресурсів, забезпечує

гнучкість їх використання, зокрема, рух коштів по статтях кошторису, використання залишків бюджетних коштів поточного року в наступному періоді, тобто допомагає подолати недоліки, що виникли у державно-комунальному секторі.

Тетяна Косова
Донецький державний університет економіки і торгівлі ім.
М.Туган-Барановського
м. Донецьк

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТИВАННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансові інструменти в бухгалтерському обліку поділяються на фінансові активи, фінансові зобов'язання, інструменти власного капіталу і похідні фінансові інструменти. Фінансові активи включають: грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи [1]. Фінансові зобов'язання включають фінансові зобов'язання, призначені для перепродажу, та інші фінансові зобов'язання. До інструментів власного капіталу належать прості акції, частки та інші види власного капіталу. Похідні фінансові інструменти включають ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні фінансові інструменти.

Привабливість того чи іншого інструменту інвестування визначається макроекономічною ситуацією в країні, станом корпоративних фінансів та розвитком фондового ринку. В цьому зв'язку великий інтерес має ретроспективний аналіз форм фінансового інвестування в Україні.

Протягом 1998-2003 років найбільш популярними інструментами за обсягами купівлі-продажу були [2]:

- у 1998 році - операції з облігаціями внутрішньої державної позики, друге місце займали векселі, третє – корпоративні цінні папери;
- у 1999 році переважала торгівля векселями, на другому місці за обсягами торгів були акції підприємств;
- у 2000 році вексель продовжував займати позицію лідера з питомою вагою 55 % від загального обсягу торгів на ринку України, друге місце за обсягами торгів займали акції підприємств;